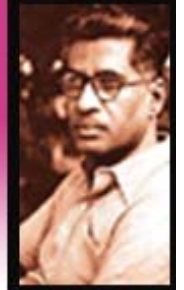

మహా మానవవాది ఎమ్.ఎన్.రాయ్ - సరిసెట్టి ఇన్నయ్య

(క్రిందటి సంచికనుంచి కొనసాగింపు)

-8-

భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీని తామెంటులో స్థాపించిన తీరు

తామెంటుకు పయనించిన రాయ్ దంపతులు

రష్యాలో ద్వితీయ ప్రపంచ కమ్యూనిస్ట్ మహాసభ జరిగిన అనంతరం, కొందరికి రాజకీయ శిక్షణ ఇచ్చిన తరువాత, రాయ్ దంపతులను ఎలా పార్టీకి ఉపయోగించుకోవాలని లెనిన్, కమ్యూనిస్ట్ నాయకులు ఆలోచించారు. రాయ్ ను రాయబారిగా ఆఫ్ఘనిస్తాన్ పంపాలని తొలుత భావించారు. అయితే అక్కడి రాజు, పాలకులు బ్రిటీష్ వారిపట్ల ఊగిసలాడుతూ వుండటం వలన రాయ్ బదులు మరొకరిని నియమించటానికి నిర్ణయించుకుని, కమ్యూనిస్టు పార్టీ స్థాపనకై రాయ్ సేవలను ఉపయోగించాలనుకున్నారు. దీనికి గాను లోగడ రాయ్ తలపెట్టిన పథకాన్ని కొత్త రీతులలో అమలుపరచాలని భావించారు.

అదేమంటే సరిహద్దులలో వున్న కొండజాతులవారిని సమకూర్చి వారికి ఆయుధాలు అందించి బ్రిటీషు వారిపై ఇండియాలో తిరుగుబాటు చేయించేటట్లు పథకం వేశారు. అది అమలుపరచటానికి సమయం ఆసన్నమయిందని రష్యా భావించి రాయ్ దంపతులకు రెండు రైళ్ళనిండా ఆయుధ సామగ్రి నింపి పంపించారు. మాస్కో నుండి తామెంట్ కు 3,390 కి.మీ. దూరం ఉంది. త్రోవలో అక్కడక్కడ కొన్ని ముఠాలు రైలు దోపిడీకి విఫల ప్రయత్నాలు చేశారు. దాదాపు వారం రోజులు ప్రయాణం చేసి, అక్కడక్కడ ఇబ్బందులు ఎదురైనా తప్పించుకుని సురక్షితంగా ఆయుధాలతో తామెంట్ చేరగలిగారు. అక్కడ ఆనాడు కమ్యూనిస్టు నాయకుడు పైజుల్లా ఖోజ్ సంపూర్ణ సహకారం అందించాడు. వెంటనే అక్కడికి చేరుకున్న భారత ముజహిద్ లను సమకూర్చి శిక్షణ తరగతులకు సిద్ధమయ్యారు. ముందుగా భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీని ప్రవాస పార్టీగా ప్రారంభించడానికి పూనుకున్నారు. ఒక ప్రణాళిక సిద్ధం చేసి దానిని విడుదల చేశారు. ఎమ్.ఎన్.రాయ్, ఎవిలిన్ బ్రెంట్, అవనీ ముఖర్జీ, రోజా పిటింగోవ్, మహమ్మద్ అలీ, మహమ్మద్ షఫీక్, ఆచార్య షఫీక్ లు ప్రవాస కమ్యూనిస్టు పార్టీ ప్రణాళికపై సంతకాలు చేశారు. ప్రధాన కార్య నిర్వాహకుడుగా ఎమ్.ఎన్.రాయ్ చైర్మన్ గా ఆచార్య ఉన్నారు. పార్టీని టర్కిస్టాన్ లో ఆధికారికంగా రిజిస్టర్ చేశారు. భారతదేశం నుండి వచ్చినవారిలో అర్హులనుకున్న వారిని ఎంపిక చేసి సైనిక శిక్షణ ప్రారంభించారు. ఈ నిమిత్తం మిలటరీ స్కూలు పెట్టారు. భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ చరిత్రను ముజఫర్ అహమ్మద్, జి. అధికారి విడివిడిగా రాశారు. అందులో సంక్షిప్తంగా భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీని తామెంటులో ఏర్పాటు చేసిన విధం సంతకాలు చేసిన వారి పేర్లు రికార్డు చేశారు.

ఇండియా నుంచి వచ్చిన వారిలో కొందరు కెమల్ పాషా (1818-1928) ఖిలాఫత్ ఉద్యమంలో చేరడానికి టర్కీ వెళ్ళిపోగా అలా వెళ్ళలేని వారు తాష్కెంట్ చేరుకున్నారు. వారికి శిక్షణ ఇవ్వటం జయప్రదంగా సాగింది. రైఫిల్ వాడటం, విమానం ఇంజను ఎలా పనిచేస్తుందో తెలియపర్చటం వంటి ప్రాథమిక శిక్షణలు ఇచ్చారు. మరొకవైపు కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాలను వారికి అవగాహన చేయించారు. వారందరినీ ఇండియా వెళ్ళి కమ్యూనిస్టు పార్టీ స్థాపించి పనిచేయమని పంపించారు.

రాయ్ దంపతులు తాష్కెంట్ నుండి మాస్కోకు తిరిగి వచ్చారు.

తాష్కెంట్ లో సైనిక కేంద్రం కార్యకలాపాలను భారతదేశంలో వున్న బ్రిటీషు ప్రభుత్వం శ్రద్ధగా గమనించింది. శిక్షణ పొందినవారు తిరిగి భారతదేశంలో ప్రవేశించగానే అరెస్టు చేశారు. ఉత్తరోత్తరా వారిపై పెషావర్, మీరట్, కాన్పూరు కుట్ర కేసులు పెట్టి జైలుపాలు చేశారు. అయితే దేశంలో కమ్యూనిస్టు పార్టీకి ఈ సంఘటనలన్నీ ప్రోత్సాహాన్ని కలిగించాయి. బొంబాయి, కలకత్తా తదితర ప్రదేశాలలో చిన్న చిన్న కమ్యూనిస్టు గ్రూపులు ఏర్పడ్డాయి. వారందరూ బ్రిటీషు పాలకుల దమన చర్యకు గురయ్యారు.

ఎమ్.ఎన్.రాయ్ తన జీవితం చివరి దశలో ఈ సంఘటనల పై స్వీయగాథలు రాశారు. అవి 1925 వరకే రాయగలిగారు. ఆ

తరువాత మొదడుకు తగిలిన దెబ్బ వలన ఆయన డెహ్రాడూన్ లో చనిపోయారు. స్వీయగాథల అనుభవాలు తన రెండవ భార్య ఎలెన్ కు చెబుతూ పోయాడు. ఆమె షార్ట్ హాండ్ లో రాసుకుని తరువాత ప్రచురించింది. అయితే ఈ గాథలలో రాయ్ తన మొదటి భార్యను గురించి ఎక్కడా ప్రస్తావించక పోవటం చాలా పెద్ద లోపంగా వున్నది.

రాయ్ దంపతులకు రష్యాలో పార్టీ కార్యక్రమం నిర్వహించే బాధ్యతలు, భారతదేశానికి సాహిత్యాన్ని అందజేయడం, అప్పటికప్పుడు వ్యాహాన్ని అందించటం రాయ్ దంపతుల బాధ్యతగా పేర్కొన్నారు. లెనిన్, స్టాలిన్ తో రాయ్ సన్నిహితంగా వుంటూ భారతదేశంలో పార్టీకి ఎలా తోడ్పడాలో వ్యాహం పన్నారు. మాస్కో నుండి భారతదేశానికి సాహిత్యం పంపటం, కమ్యూనిస్టు పార్టీకి సహాయం అందించటం జటిలమైన పనిగా తోచింది. పత్రికలు స్థాపించి వాటిద్వారా సిద్ధాంతాన్ని ఆచరణలో అప్పటికప్పుడు తెలియజేయడానికి వీలుగా బెర్లిన్ కు మకాం మార్చారు. తరచు ఫ్రాన్స్ బెర్లియం, స్విజర్లాండ్, నెదర్లాండ్ నుండి సాహిత్యాన్ని పంపగలిగారు. అయితే బ్రిటీషు ప్రభుత్వం మాత్రం వీరిని వదిలిపెట్టకుండా వెంటాడుతూ పోయింది.

(కొనసాగింపు వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS

